

COMMEMORACIÓ DEL 150è ANIVERSARI DEL NAIXEMENT DEL PRESIDENT MACIÀ

Palau del Parlament, 10 de setembre de 2009

Molt honorable president de la Generalitat, molt honorables presidents Pujol, Maragall, Barrera i Rigol, il·lustres membres de la Mesa del Parlament de Catalunya, honorables membres del Govern de Catalunya, senyores diputades, senyors diputats, alcaldes, autoritats, monsieur le président de l'Assemblée National du Québec, senyores, senyors,

Macià és llibertat i justícia social.

Macià és l'anhel i la lluita per la llibertat política que defineixen la nació catalana des de fa tres segles, i que encara avui marquen qualsevol repte que vol encarar Catalunya, perquè amb un autogovern limitat i sovint assetjat estem obligats a malbaratar temps i recursos en conflictes permanents amb l'Estat per poder fer realitat les demandes socials i econòmiques dels catalans.

Macià és l'afany de posar fi a qualsevol imposició i injustícia que pateixi el poble català; és el compromís honest amb Catalunya.

El seu paper en la nostra història, la seva contribució a ésser el que ara som, són prou coneguts. Va liderar la recuperació de les nostres institucions d'autogovern dos segles després d'ésser abolides per Felip V, les institucions amb què ara comptem després del llarg parèntesi de la dictadura franquista. I amb un suport electoral abassegador va ésser el primer president de la Generalitat moderna, el primer president escollit democràticament pel Parlament de Catalunya.

Només per això ja s'entra a les grans pàgines de la història. Hauria d'ésser una figura venerada, sempre present, equivalent al que poden significar per exemple Washington o Lincoln als Estats Units. I, en canvi, de vegades sembla que la de Macià hagi estat un figura amagada al poble que tant el va estimar.

El llegat de l'Avi Macià, que sí fou venerat per la societat de la seva època i respectat per allí on va passar, va molt més enllà del que políticament va aconseguir, tot i les dimensions, les grans dimensions, de les seves fites polítiques. Macià té un significat més gran, perquè en ell mateix, en la seva

biografia, s'encarna part de la història de la nostra nació. Sense conèixer la figura de Macià no es pot entendre el que Catalunya és i el que mai no hem renunciat ni renunciarem a ésser. En ell trobem la reacció contra el maltractament al catalanisme, amb sacrifici de les comoditats i els interessos personals, hi trobem el compromís amb els treballadors de la terra, la defensa dels drets socials, la plantada del diputat a Corts a un centralisme estatal que bloquejava els interessos de Catalunya, la rebel·lió contra la dictadura, l'aglutinador del republicanisme d'esquerres, la figura venerada de tota una nació, la proclamació de la república catalana i el pragmatisme indispensable de l'acceptació d'un marc estatutari dins l'Estat espanyol sense renunciar a l'esperança d'un estat català propi. Ell era l'Avi, el president Macià.

En paraules del seu amic Ventura Gassol, company d'exilis i de govern, Macià era “un d'aquells homes que sempre parlen amb sinceritat, que no volen ocultar res, que tenen l'ànima als llavis.” Políticament –deia Gassol– “va fer el miracle de desvetllar els endormits: va fer sentir els problemes socials als catalanistes i va fer sentir el catalanisme a aquells homes que només pensaven en problemes purament socials.” I en les paraules de Gassol trobem encara una tercera clau que ens permet entreveure la grandesa de la figura del president Macià: “El poble de Catalunya va creure en Macià amb tanta fe perquè ell, amb la mateixa fe, sempre va creure en el poble de Catalunya.”

Ventura Gassol ens dóna pistes que ajuden a entendre, però que potser no són suficients. Sinceritat, honestetat, visió acurada de la realitat, intel·ligència política, fe, il·lusió, integritat, coherència, compromís, fermesa, tenacitat... Els valors i els qualificatius amb què s'ha intentat descriure Macià són inesgotables.

I el cert és que no és un fet menor que, més enllà de rivalitats polítiques o ideològiques, el respecte i l'admiració cap a la figura de Macià fos en la seva època gairebé unànime.

Són significatives les nombroses referències a les allaus de gent que s'aplegaven al seu pas o al seguiment massiu del seu darrer comiat, quan persones de totes les ideologies i classes socials van seguir, emocionades, el seu fèretre. Hi ha fins i tot anècdotes que a ulls d'ara ens poden semblar increïbles. La premsa de l'època descriu les cues de ciutadans que volien entrar al Parlament el dia de l'elecció de

Macià com a president de la Generalitat i explica que davant el nombre limitat de seients es va generar fins i tot una certa revenda. Es van arribar a pagar cinquanta pessetes de l'època per veure Macià des de les butaques de convidats i escoltar la seva intervenció, i això que sempre ha estat definit com un home d'acció més que no de paraules.

Amb tot, sí que es va prodigar en discursos breus, directes, carregats d'intenció i d'intensitat, com el de la sessió inaugural o el de la seva investidura, discursos en què els principis republicans de pau, justícia i llibertat es conjuguen amb el sentit històric d'una nació que "després de més de dos-cents anys d'haver emmudit" tornava a parlar.

El sentit històric del moment conviu amb l'essència del seu missatge polític: el lligam indissoluble de l'avenç social i l'avenç nacional de Catalunya. Com quan s'adreça explícitament als infants de Catalunya, als obrers, als intel·lectuals i als manuals del camp i la ciutat i els anuncia que aquell Parlament faria "lleis de pensa catalana pensant en ells, que són catalans".

Les seves paraules són un llegat valuós, però el cert és que amb l'acció, amb les seves decisions, va escriure el seu millor discurs polític: el discurs de l'exemple, el que fa realitat els somnis, el que marca el rumb de la història.

Macià és un gran referent històric del nostre país. I malauradament és escassament conegut per la ciutadania catalana actual, per la Catalunya del segle XXI, per la Catalunya dels set milions i mig.

Macià, que tant va fer per Catalunya, mereix que el recordem. Però en certa manera és el poble català, la Catalunya del segle XXI, la que mereix i necessita recordar Macià. Perquè no podem projectar el futur sense conèixer la nostra història, donant l'esquena a la memòria dels qui ens han precedit. Cal recordar, perquè no podem menystenir els exemples del passat, i menys quan molts obstacles d'aquell passat encara ho són del present.

Ja llavors el president Macià va haver de patir traves i retallades a l'Estatut d'autonomia, resistència i alentiment en el traspàs de competències, problemes greus de finançament tot i l'alta contribució de Catalunya a l'Estat. A la seva mort el Parlament es trobà amb una llei llavors fonamental, com la de la reforma

agrària, contra la qual es va recórrer al Tribunal de Garantías Constitucionales, l'equivalent a l'actual Tribunal Constitucional. Aquell tribunal, dividit, votà 13 a 10 contra la Llei de conreus, que havia aprovat el Parlament, per invasió de competències de l'Estat. Fins i tot s'ha reproduït el context de crisi econòmica internacional que llavors assolava el món occidental després del 29.

I, com si fos avui, amb unes paraules que semblen adreçades a la Catalunya actual, al context actual, Macià advertia: “Si ve la més petita retallada de l'Estatut de Catalunya, l'hem de defensar com sigui, perquè a la que deixem tocar un fil de roba de la llibertat de Catalunya de mica en mica l'anirem perdent tota, i hauran estat inútils tots els esforços de tantes generacions per arribar a l'Estatut que tenim avui i a aquest Parlament i a aquest Govern de Catalunya.”

Macià continua avui essent vigent, perquè en molts aspectes els obstacles a la llibertat de Catalunya, a la prosperitat i al benestar dels catalans i les catalanes continuen vigents.

Aquell somni col·lectiu que ell va saber expressar com ningú, “una Catalunya lliure, socialment justa, econòmicament pròspera i espiritualment gloriosa”, encara s'ha de fer realitat, encara és un repte comú. I només l'assolirem si aconseguim extreure el saber necessari dels exemples del passat i treballem amb decisió i unitat. I ho remarco: amb decisió i unitat. No solament essent nació, sinó exercint com a nació.

Francesc Macià i Llussà mereixia aquest acte commemoratiu, aquest recordatori institucional, en el cent cinquantè aniversari del seu naixement. I permetin-me que aprofiti l'avinentsa per agrair públicament als hereus de Macià en el càrrec de president de la Generalitat –els presidents Pujol, Maragall i Montilla– la seva plena disposició a participar en aquest acte. I també per saludar afectuosament la presència entre els convidats de Teresa i Antoni Peyrí, néts del president Macià, i també dels alcaldes de les Borges Blanques i Vilanova i la Geltrú, els dos pobles que ell va portar al cor, i, òbviament, de la resta de persones vinculades d'alguna manera a Macià i la seva família que avui ens han volgut acompanyar.

Davant d'ells, davant de tots vostès, vull remarcar el fet que el Parlament aculli aquest acte. Macià va insistir, d'alguna manera conscient de la càrrega simbòlica de la decisió, que aquí s'establís el Parlament de Catalunya, en aquest Palau,

precisament, que havia estat construït com a arsenal de la ciutadella. És per això que aquest acte és important que s'hagi fet aquí, una fortalesa repressora que Felip V havia fet aixecar derruïnt cases, comerços i esglésies del barri de la Ribera. Una fortalesa que no defensava contra atacs exteriors, com fan totes les fortaleses del món, sinó que va ésser dissenyada justament per vigilar la ciutat, i va esdevenir símbol de les imposicions contra la nostra nació. Convertir aquests espais en la casa de tot el poble, en el Parlament de Catalunya, va ésser un gest carregat de significat, un veritable missatge a la història. Els catalans convertíem el símbol de la imposició en el símbol de l'autogovern català, convertíem un antic espai d'armes en l'espai de les paraules i el diàleg democràtic.

Aquella conversió, aquella decisió, la va prendre el president Macià, conscient del valor dels gestos i del valor de la història a l'hora de construir projectes de futur. Uns valors que la nació catalana no es pot permetre ignorar per tal d'avançar dia a dia cap a una Catalunya lliure, pròspera i socialment justa. Una Catalunya que intenta créixer i progressar amb l'empenta de milions de persones que hi viuen, hi treballen i que hi intenten exercir els seus drets, els seus somnis, les seves llibertats.

És per aquesta Catalunya de present i de futur que la lluita i el compromís de Macià són, encara avui, la lluita i el compromís de la nació catalana.

Moltes gràcies.